

Juryrapport Thea Beckman-prijs 2022

Bij de toekenning van de Thea Beckmanprijs wordt onderscheid gemaakt tussen twee leeftijdsdoelgroepen, die om en om bekroond worden. Voor de Thea Beckmanprijs 2022 selecteerde de jury oorspronkelijk Nederlandstalige historische jeugdboeken voor lezers tot 12 jaar. Daarbij is gekeken naar titels die sinds 2020, de laatste keer dat de prijs voor deze doelgroep uitgereikt is, zijn verschenen.

Omdat het thema van de Kinderboekenweek in 2020 “En toen?” een hausse aan historische jeugdboeken heeft opgeleverd, had de jury over keuze niet te klagen. Vandaar dat de longlist dit jaar maar liefst 12 titels telde. De shortlist telt er traditiegetrouw slechts vijf, dus we hebben moeilijke keuzes moeten maken.

De jury heeft veel boeken met plezier gelezen. De onderwerpskeuze wordt breder. Waar de nadruk voorheen op twintigste eeuw en daarin vooral de Tweede Wereldoorlog lag, komen inmiddels alle tijdvakken voorbij. Ook in het educatief materiaal, speciaal gericht op het basisonderwijs, verschijnen veel goede geschiedenisverhalen. De jury moedigt de educatieve uitgeverijen aan om op dit pad voort te gaan.

Nog een observatie: een opvallend aantal boeken heeft als thema hoe het – vaak verzwegen – verleden doorwerkt in volgende generaties, die daarmee geconfronteerd worden en ermee in het reine moeten zien te komen.

Onder de criteria die de jury heeft toegepast, is een gelijkwaardige rol weggelegd voor literaire kwaliteit en historische zeggingskracht. De vijf boeken die uiteindelijk door ons zijn genomineerd, bieden stuk voor stuk mooie en meeslepende verhalen, goed verteld en aantrekkelijk voor de doelgroep.

De vijf genomineerde boeken zijn:

Linda Dielemans, *Het lied van de vreemdeling* (Leopold)

We gaan ver terug in de prehistorie. Het Neanderthalermeisje Une trekt ruim 40.000 jaar geleden rond door wat nu West-Europa heet. Als ze per ongeluk een stamgenoot doodt, vlucht ze weg. Ze ontmoet Nano, een jongen van een homo sapiens-stam. Une en Nano proberen om elkaar, ondanks hun verschillende taal en cultuur, te begrijpen en waarderen. Ze proberen hun beide stammen daarin mee te krijgen, maar dat blijkt nog geen eenvoudige opgave.

Linda Dielemans schreef een indrukwekkend boek over de vroegste menselijke geschiedenis. De jury heeft bewondering voor het trefzekere beeld dat ze schetst van een interculturele ontmoeting tussen verschillende mensensoorten. Ze brengt haar jonge lezers daarmee naar het front van de archeologische geschiedwetenschap en geeft hen tegelijk een zeer actuele boodschap mee.

De animatie bij *Het lied van de vreemdeling* is gemaakt door Davida Hoddenbagh.

Annet Huizing, *Het Pungelhuis* (Lemniscaat)

Ole, een heerlijke puber, keert met zijn vader terug naar het huis van zijn pas overleden opa in de Brabantse bossen, tegen de Belgische grens. Ole wist niet eens dat hij een opa had. Waarom werd die doodgezwegen? Op zijn nieuwe school raakt Ole bevriend met de Poolse Anastazja. Samen gaan ze op onderzoek uit en raken verwickeld in de fascinerende geschiedenis van botersmokkelaars en douanebeambten.

Annet Huizing schreef een prachtig boek waarin een groot verhaal lichtvoetig wordt aangesneden en waarin humor en ernst voortdurend stuivertje wisselen. De jury is vol lof over de wijze waarop ze noties over verwijdering en verzoening op onnadrukkelijke wijze tot leerstof maakt voor een nieuwe generatie.

De animatie bij *Het Pungelhuis* is gemaakt door Femke Hemelaar.

Martine Letterie, *Waarom de maan verdwijnt: Lotti's oorlog* (Leopold)

Het is 1942. Lotti van zes woont met haar ouders in Nederlands-Indië. De Tweede Wereldoorlog lijkt ver weg. Haar kindermeisje vertelt haar spannende sprookjes waarin de Indonesische dierenwereld centraal staat. De vertellingen geven Lotti houvast en leren haar veel. Dan kegelt de oorlog haar lieve leventje omver en moet ze met haar moeder zien te overleven in een Jappenkamp.

De jury is onder de indruk van de manier waarop Martine Letterie het Rijk van Insulinde tot leven wekt, om het vervolgens af te zetten tegen de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog, en het naderende einde van de koloniale wereld. De centrale rol voor de sprookjes maakt het in combinatie met de kracht van de illustraties tot een prachtig boek, geschikt om dit moeilijke onderwerp met jonge kinderen te lezen en te bespreken.

De animatie bij *Waarom de maan verdwijnt* is gemaakt door Ava Wackie Eijsten.

Christine Linneweer, *Altijd vluchten* (Kluitman)

Amsterdam, 1820. Andries heeft het niet gemakkelijk in hun bouwvallige huis, waar hij woont met zijn zusje Louwina, een ernstig zieke moeder en een vader die zijn schamele salaris steevast in alcohol omzet. Ze krijgen de kans op een nieuw leven in de Drentse veenkolonie Frederiksoord, maar daar valt het vies tegen: moeder overlijdt nog voor vertrek en eenmaal in Drenthe moeten ze keihard werken voor slechts weinig baat. Zijn vader blijft in de problemen komen. Andries probeert te begrijpen waarom en gaat op onderzoek uit.

Christine Linneweer schreef een spannende jeugdroman over een onontgonnen onderwerp. De jury looft de manier waarop de auteur de grimmige setting op een accurate historische manier weet te schetsen. Daarnaast biedt het verhaal aanknopingspunten voor gesprekken over vergelijkbare uitdagingen in de huidige maatschappij.

De animatie bij *Altijd vluchten* is gemaakt door Sijia Yu.

Jeska Verstegen, *Ik zal je bewaren* (Querido)

Jesje van 11 is dol op tekenen, houdt van struinen in de natuur, is dromerig en praat graag tegen buurtkat Moos. Die zegt weliswaar niks terug, maar dat heeft ze liever dan de starre zwijgzaamheid van haar moeder. Jesjes vragen nemen toe wanneer haar oma haar opeens Hesje noemt. Wie is Hesje? En waarom wil haar moeder daar niets over kwijt? Jesje gaat aan de slag om dit familiegeheim te ontrafelen.

Jeska Verstegen schreef een indrukwekkend verhaal tegen het achterdoek van de Holocaust. De jury is vol lof over dit spannende en met vaart geschreven boek, gebaseerd op de persoonlijke ervaringen van de schrijfster. De exemplarische zwijgzaamheid van de generatie die de Holocaust heeft meegemaakt, wordt hier beklemmend en geloofwaardig beschreven.

De animatie bij *Ik zal je bewaren* is gemaakt door Kasia Pluskota

[Bekendmaking winnaar van de Jonge Beckman]

Voordat zij bekendmaakt wie de Thea Beckmanprijs 2022 wint, spreekt de jury haar dank uit aan de studenten van de Willem de Kooningacademie die bij de genomineerde titels een animatie hebben gemaakt.

Eveneens een hartelijk woord van dank aan de jongeren die onder de bezielende leiding van Marte Jongbloed de genomineerde titels hebben gelezen, en – geheel onafhankelijk van onze jury – tot een eigen oordeel zijn gekomen.

Tot slot spreken we onze dank uit aan het Archeon, dat ook dit jaar weer op uitstekende wijze voor in- en aankleding van de prijsuitreiking zorg heeft gedragen.

En dan nu het moment der waarheid. De winnaar is een met vaart en overduidelijk plezier geschreven jeugdroman die erin slaagt om een tamelijk onbekende episode uit de Nederlandse geschiedenis overtuigend tot leven te wekken, en tegelijkertijd inzicht biedt in de wijze waarop intergenerationele trauma's worden doorgegeven. Een boek dat volgens de jury naadloos past in de traditie van Thea Beckman: een potentiële klassieker. De jury heeft besloten de Thea Beckmanprijs 2022 toe te kennen aan *Het Pungelhuis* van Annet Huizing.

De jury,

Inge Mooiman (kinderboekwinkel Silvester, Leiden)

Liselotte Dessauvagie (Stichting Lezen)

Rutger van Driel (docent Nederlands Marnix-academie)

Hubert Slings (stichting entoen.nu, voorzitter)

Monique Veldman (Archeon)

Moniek Warmer (SLO)